СПРАВКА

ЗА ОТРАЗЯВАНЕ НА ПОСТЪПИЛИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ ОТ ОБЩЕСТВЕНИТЕ КОНСУЛТАЦИИ НА ПРОЕКТ НА НАРЕДБА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАРЕДБА № 1 ОТ 2020 Г. ЗА ОРГАНИЗАЦИЯТА И ПРОВЕЖДАНЕТО НА ИЗПИТИТЕ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ

№	Организация/потребител /вкл. начина на получаване на предложението/	Бележки и предложения	Приети/ неприети	Мотиви
1.	**Aziti** **Предложението е постъпило на <u>портала за обществени консултации (strategy.bg)</u>**	1. Относно МОТИВИ 1 Причината е, че има изменение и допълнение на Закона за професионалното образование и обучение (обн., ДВ. бр. 27 от 29 март 2024 г.), съгласно който специалностите се заличават от Списъка на професиите за професионално образование и обучение. Глава втора ОБЩИ ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ОРГАНИЗАЦИЯТА В СИСТЕМАТА НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ Раздел I Професии и степени на професионална квалификация Списък на професиите за професионално образование и обучение и новости при изпита Старо Изпит за придобиване на професионална квалификация в професионалното обучение(Загл. изм. - ДВ, бр. 59 от2016 г., в сила от 01.08.2016 г.) Чл. 37. (1) (Изм. - ДВ, бр. 59 от2016 г., в сила от 01.08.2016 г.) Изпити за придобиване на степен на професионална квалификация се провеждат съгласно чл. 36. (2) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2016 г., в сила от 01.08.2016 г.) Изпитът за придобиване на квалификация по част от професията, както и за актуализиране или за разширяване на професионалната квалификация се провежда като писмен изпит по теория и индивидуално задание по практика, определени от обучаващата институция след съгласуване с представителите на работодателите и на работниците служителите. Ново Чл. 37.(1) (Изм. – ДВ, бр. 59 от 2016 г., в сила от 1.08.2016 г.) Изпитът за придобиване на степен на професионална квалификация се провежда съгласно чл. 36.	Не се приема	Липсва точно и ясно формулирано предложение за промени в проекта на Наредбата, представена за обществено обсъждане, а се възпроизвежда разпоредбата на чл. 37 от Закона за професионалното образование и обучение във вида й преди и след приемане на промените, обн. , ДВ, бр. 27 от 2024 г.

		(2) (Изм. – ДВ, бр. 59 от 2016 г., в сила от 1.08.2016 г., бр. 27 от 2024 г.) Изпитът за придобиване на квалификация по част от професията, както и за актуализиране на професионалната квалификация *или за достигане на отделни единици резултати от ученето* се провежда като писмен изпит по теория и индивидуално задание по практика, определени от обучаващата институция след съгласуване с представителите на работодателите и на работниците и служителите. Тук единиците - точките са новостта...		
		2. Относно МОТИВИ 2 Пак се разиграва една саламена тактика и напасване след напасване. Може да очакваме поредното напасване след няколко месеца или години. Навремето имаше чирак, калфа и майстор. Това разделение го има все още в много европейски страни. Според МЕН дипломният проект по чл. 36.(4) трябва да се изготвя от ВСИЧКИ, но в 11 клас, а защитата да е в началото на 12 клас. Това да е част от практическия изпит за *чирак*. Според чл. 36.(1) Държавният изпит за придобиване на степен на професионална квалификация се провежда по национална изпитна програма за придобиване на съответните степени на професионална квалификация за съответната професия. Този изпит да се раздели на две части, като на едната част да се явяват ВСИЧКИ - етика на съответната професия. Втората част да е за придобиване на *майсторски* права, които да се признават и от университетите с цел да не се преподава и изпитва един и същ материал няколко пъти и да се губи времето на децата. От друга страна да се демотивират други, че не могат и не разбират, защото нямат същата *майсторска* подготовка. А който реши да се яви на изпит с билет по чл. 36.(2) да получава звание за *калфа* и съответните права. Професионална диплома да се получава след успешно положен изпит по дипломен проект и изпит по етика. Ако някой е пропаднал на изпит за калфа или майстор да има право да се яви допълнително във времето. Професионалните училища да предлагат курсове за подготовка за съответните изпити. А сега да видим кой какви права има. Диплома за майстор (професия) получава този, който успешно е взел двата изпити по чл. 36.(1), диплома за калфа (специалност) получава този, който успешно е взел изпита по етика по чл. 36.(1) и е писал по билет по чл. 36.(2) . Който остане само с дипломен проект чл. 36.(3) и изпит по професионална етика по чл. 36.(1) остава чирак (помощник специалист). Сега да видим кой какви права има. Майсторът има право да открива свой бизнес и да назначава и обучава кадри. Калфата и чиракът може да работят за	Не се приема	Липсва конкретно формулирано предложение, относимо към проекта на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 1 от 2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация, а са споделени общи впечатления и констатации във връзка с чл. 36, ал. 1 и 2 от ЗПОО. Липсват изложени мотиви за необходимост от промени, свързани с разпоредби в проекта на Наредба.

		майстор. Калфата може да направи свой бизнес, но няма право да назначава и обучава трети лица и т.н. Сега да разграничим кога и на кого е нужно да има майсторски китап и кога не?! Има професии и професии. Едните са занаятчийски и за тях се изисква дори талант, а другите са по административна наредба и закон (виж как се създават, например в разбойническата приказка на Карел Чапек). За другите не е необходимо да се прави майсторски китап, защото началниците са висшисти и те или трети определят правилата, организацията, ежедневието на работното място. Но това е друга тема... Тема свързана с отделяне на науката и научните работници от МОН и прехвърлянето им например към министерството на иновациите. БАН може да остане към МОН и да обслужва държавната администрация, но САМО ако на служителите се забрани да имат взимат ръководни постове в други научни институции, а да имат право само да работят на хонорар като лектори, съветници и т.н. и да го отчитат пред държавата.		
		3. Малко номерата на алинеите съм объркала, но от контекста се подразбира. И за вас малко работа :-) Моделът за различни професионални дипломи с различни права и възможности за професионално развитие в същата посока се реализира и към днешен ден, например в Австрия. Естествено, ако решите да го приложите ще трябват нови поправки и създаване на подобни структури като през соца... Друг е въпросът защо онази система бе разрушена и кой хвърли око на общежитията и базата и инвентара на центровете за квалификация и преквалификация и кой реши да трупа пачки в собствения си джоб и бере плодовете на общ труд.	Не се приема	Липсва точно и ясно формулирано предложение за промени в проекта на Наредбата, представена за обществено обсъждане.
2.	**Vera** **Предложението е постъпило на [портала за обществени консултации (strategy.bg)]**	В рамките на обществените консултации по проекта на закона за изменение и допълнение на Закона за професионално образование и обучение бе отправено предложение от ЦПО към Иновативни образователни технологии, гр. София за добавяне на дистанционна форма като такава за провеждане на изпитите за придобиване на професионална квалификация. Предложението не бе прието с мотив, че то следва да се отправи по повод изменението на Наредба 1 от 2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация. Тъй като предметът на настоящите обществени консултации е именно изменение на посочената наредба, при това в частта "Организация и провеждане на изпитите за придобиване на професионална квалификация", бихме искали отново да насочим фокуса към това предложение, а именно: в наредбата да бъде заложена възможността изпитите за придобиване на професионална квалификация по част от професия да се	Не се приема	Учениците, успешно завършили професионални гимназии и лицата, завършили квалификационен курс за придобиване на степен на професионална квалификация получават един и същи документ - свидетелство за професионална квалификация. С оглед равнопоставеност на

		провеждат и в дистанционна форма, когато професията позволява това. Мотивите ни са: - Все повече лица над 16-годишна възраст търсят варианти и избират да се обучават дистанционно в курсове за професионално обучение, като формата на обучение е водещ фактор в избора им на обучителен център. Липсата на гъвкавост в закона и обстоятелството, че изпитите задължително се провеждат в присъствена форма дори и за професиите, които са в сферата на журналистиката, информационните технологии и други дигитални професии, ограничава хората и вместо да се записват в курсове предоставяни от лицензирани ЦПО, те предпочитат да се обучават в частни академии, в които обучението се осъществява със съмнително качество, но за сметка на това изпитите се провеждат онлайн. Последното обаче гарантира достъп на всеки човек независимо къде и в каква житейска ситуация се намира. - Към момента технологиите предоставят всички необходими условия за провеждане на обучения и изпити в дистанционна форма. Също така използването им е залегнало като основен стълб в редица глобални обществени планове и политики за развитие. С прилагането им се подпомага и опазването на околната среда като ограничава потреблението на хартия и други материали, за чието производство се използват природни ресурси. - Във висшето образование тази практика е утвърдена като ефективна от години. В университетите присъстват програми, чиито изпити се провеждат изцяло в дистанционна форма, което на практика доказва, че тази възможност е устойчива в дългосрочен план. Защо да не бъде постижима и приложима и за Центровете за професионално обучение, които предоставят курсове по част от професия. Считаме, че това би повишило интереса на национално ниво към ЦПО услугите и допълнително би стимулирало заинтересованите лица към развитие на своите знания и умения. В заключение смятаме, че изпитите в онлайн формат биха довели до по-голям интерес от страна на курсисти от всички възрасти и от всички населени места в страната, включително ще подпомогне достъпа до такива обучения на хора в затруднено положение и такива с ТЕЛК, като само последните са 654 000 души (10% от българското население). Добавянето на опция за дистанционна форма за изпит ще доведе до по-голяма достъпност на образователните курсовете, които предоставят всички лицензирани ЦПО. По този начин всички ние ще влияем положително върху подобряването и развиването на нови умения и компетенции в работната сила		двете категории обучаеми, изпитът за придобиване на професионална квалификация следва да се провежда при еднакви условия и ред. Спецификата на по-голяма част от професиите, включени в Списъка на професиите за професионално образование и обучение изисква при провеждането на изпита в частта по практика на професията да се използва специфично оборудване и материали, както и да се демонстрират конкретни практически умения, което изключва възможността за дистанционното му провеждане. Действащите текстове на Наредбата осигуряват редица улеснения за обучаеми лица с увреждания, навършили 16 години – удължено време за полагане на изпита, осигуряване на самостоятелни зали и преподавател - консултант, организиране на устен изпит, за тези които не могат да полагат писмен

		в България, водейки неминуемо до по-добри условия на труда, по-висок стандарт на живот и с положително отражение върху цялата икономика в дългосрочен план. Ще дадем единствена по рода си възможност на хора с увреждания да се чувстват като пълноценни членове на обществото, изграждани нови умения, така че да могат да се развиват успешно в професионален план. Тази промяна гарантирано ще доведе до осезаемо повече и по-добри перспективи за всички нас.		изпит, след представяне на медицински документ и пр. Предоставените възможности са именно с цел да се гарантира достъпът до квалификационни курсове на хората с увреждания и тяхното пълноценно професионално развитие.
3.	**Мариета Георгиева предложението е постъпило по електронна поща на 12.09.2024 г.**	1. Предлагам в чл.2 ал. 5 да се добави последно изречение: „Условията и редът за провеждане на изпита чрез защита на дипломен проект се определят от педагогическия съвет на училището.“ Мотиви: В Народното събрание беше приета промяна в ЗПОО по отношение на завършването с дипломен проект. Целта на промяната е гарантиране на качеството на професионалното образование. Същността на промяната е да се определят условия и ред, при които учениците могат да завършат с разработване и защита на дипломен проект. Законът препраща определянето на тези условия към Наредбата. След като МОН преценява, че няма да дефинира единни условия и ред, то следва поне да делегира това задължение на училищата. (3) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г., изм. - ДВ, бр. 27 от 2024 г.) Изпитът по чл. 33, ал. 1, т. 2 за придобиване на трета степен на професионална квалификация може да се провежда и чрез защита на дипломен проект *при условия и по ред, определени в наредбата по ал. 1*.	Не се приема	С приетото изменение в чл. 34, ал. 3 от Закона за професионалното образование и обучение се урежда първично правната възможност задължителният държавен изпит за придобиване на трета степен на професионална квалификация да се провежда и чрез защита на дипломен проект при условия и по ред, определени в Наредбата, предмет на настоящата обществена консултация. Допуснатата от законодателя правна възможност не следва да бъде дерогирана с решение на педагогическия съвет в училището. Съгласно чл. 2, ал. 2 от Закона за нормативните актове е недопустимо също така с

				разпоредби в подзаконовия акт да се прехвърля компетентността на педагогическия съвет във всяко училище за уреждане на правоотношенията във връзка с провеждане на този формат на изпита. Освен това, ако се възприеме този подход, би се стигнало до съществуването на практика на най-различни условия, което е недопустимо. Действащите текстове на Наредбата уреждат условията и реда, по които се провежда задължителният държавен изпит за придобиване на професионална квалификация чрез защита на дипломен проект по еднакъв начин за всички ученици и училища в страната.
		2. Предлагам в чл. 4 ал. 11 да се добави последно изречение: „Възможните начини за явяване на изпита по чл. 1 ал. 2 т.1 за учебната година се определят от педагогическия съвет на училището до 30 септември.“ Мотиви: В текста на действащата Наредба е прокарана философията, че ученикът може да избира между три равнопоставени варианта за явяване на задължителния държавен изпит за придобиване на професионална квалификация – писмена разработка на тема, писмен тест по тема и разработване и защита на дипломен проект. В случай, че приемаме правото	Не се приема	Нормата на чл. 4, ал. 11 от Наредбата регламентира функциите на комисията за подготовка, провеждане и оценяване на изпита чрез защита на дипломния проект в теоретичната и практическата част,

		на училището да избира дали и при какви условия ще даде възможност на учениците да изберат вариантите тест или дипломен проект, следва ясно да го дефинираме. В противен случай споменаването на педагогическия съвет в чл. 4 ал. 9 т.2, където говорим за задълженията на комисиите, стои неясно и странно.		съответно предложението не е свързано систематично с горепосочената разпоредба. Относно съдържателната част – възпроизвежда частично и в смислово отношение даденото от предложителя допълнение на чл. 2, ал. 5 и не следва да се приема, тъй като с акта по прилагане на закона не може да се прехвърля компетентността за регулиране на правоотношенията по провеждане на изпита чрез защита на дипломния проект на педагогическия съвет във всяко конкретно училище. Също така следва да се отбележи, че на основание чл. 4, ал. 2 от Наредбата, директорът/ ръководителят на обучаващата институция ръководи, координира и контролира дейността по подготовката, организирането и провеждането на изпитите, поради което въпросите, свързани с управлението на процеса по подготовката и

				организацията им са в неговата компетентност.